

Użytkownicy i struktury aktywnych transformacji
przestrzeni publicznych w mieście

Streszczenie

---

mgr inż. arch. Lea Kazanecka-Olejniki

Praca napisana pod kierunkiem
dr hab. mgr. inż. arch. Anny Bać, prof. PWr
Wrocław, 2022

Streszczenie

Przedmiotem niniejszej pracy byli użytkownicy i aktywne transformacje (AT) przestrzeni publicznych w mieście. Nieustające zmiany tych obszarów wynikają ze znaczącego rozwoju, który nastąpił w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat, a także ciągłego przebudowywania oraz codziennego użytkowania przestrzeni. W procesach kształtowania miast znacząca jest rola architektów i urbanistów, którzy przygotowują szczegółowe projekty przestrzeni publicznych. Użytkownicy nie pozostają jednak bierni w tym procesie. Nie tylko oglądają otaczającą architekturę, ale aktywnie działają i sami dokonują AT przestrzeni publicznych.

Celem pracy było rozpoznanie fenomenologii zjawiska AT w kontekście aktywności i ról użytkowników. Nastąpiło to w oparciu o określenie sposobów i celów generowania ograniczonych czasowo przekształceń przestrzeni oraz wyróżnienie w nich działań oddolnych.

Analizie poddano dwie uzupełniające się grupy materiałów badawczych, architekturę spopularyzowaną, czyli powszechnie znaną, a także lokalną, czyli mniej rozpowszechnioną, zaobserwowaną podczas analizy trzech wybranych obszarów miast w Europie. W sumie zidentyfikowano ponad 500 przykładów AT, które poddano analizom ilościowym i jakościowym.

W pierwszym etapie badań określono cechy charakterystyczne AT, które dotyczyły sposobów zachodzenia zmian w czasie i form struktury architektonicznej pozwalającej na te zmiany. Na ich podstawie utworzono kryteria, które przypisano zidentyfikowanym przykładom. Pozwoliło to na utworzenie typologii AT i rozpoznanie zjawiska pod względem architektonicznym. W ramach typologii omówiono role aktantów ze szczególnym wyróżnieniem ról użytkowników.

W drugim etapie badań określono cele wprowadzania AT i utworzono ich systematykę. Wyróżnione cele rozpatrywano w aspektach unikatowych i dominujących dla zjawiska. W ramach systematyki również omówiono role poszczególnych aktantów ze szczególnym wyróżnieniem ról użytkowników.

Zarówno typologię jak i systematykę przeanalizowano w kontekście trzech wybranych obszarów w miastach w Europie. Pozwoliło to na rozpoznanie zjawiska AT i ról użytkowników w kontekście miejsca, wyróżnienie jego cech unikatowych dla danych obszarów, a także ogólnych tendencji.

Następnie na podstawie studiów przypadku omówiono zaobserwowane kwestie problemowe związane z realizacją AT.

Typologia i systematyka pozwoliły na opracowanie przestrzennych i programowych strategii wspierających dokonywanie AT przez użytkowników. Oferowały one użytkownikom „wolność do” oddolnego generowania AT w ramach przyjętych założeń.

Przeprowadzone badania potwierdziły słuszność postawionych tez:

- użytkownik może samodzielnie, lub przy znaczącym wkładzie własnym, generować aktywne transformacje przestrzeni publicznych,
- możliwa jest klasyfikacja sposobów i celów aktywnego transformowania przestrzeni publicznych przez użytkowników, a przez to rozpoznanie możliwości oddolnego generowania aktywnych transformacji, a także współczesnych potrzeb jednostek w zakresie użytkowania przestrzeni publicznych,
- na podstawie obserwacji aktywnych transformacji możliwe jest wyróżnienie potencjalnych strategii wspierania oddolnych inicjatyw.

Słowa kluczowe: architektura, aktywna transformacja, przestrzeń publiczna, użytkownicy, struktury